

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 11

M A J

1924

PUB

ALLA DAMER BÖRA SE VÅRT STORSTILADE URVAL AV
KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD, SPORT OCH RESOR

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.
Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

Paul U. Bergströms ^{A/B}

74 DROTTNINGGATAN 74

:::

DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Malmtorgsgatan 3, STOCKHOLM
Telefon: 244 88. Norr 244 19

**Familjerätt. Hyresärenden.
Testamenten. Bouppteckningar.**

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

Advokat

Eva Andén

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattugatan 14, Stockholm
Tel. 75 76, 75 92, Norr 183 36

*Familjerättssaker, Testamenten,
Boutredningar, Hyressaker,
Rättegångar.*

Juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS
SJUKSKÖTERSKEBYRÅER

i **Stockholm:** Barnhusgatan 6, n. b. Rikstel. 68 98, Allm. Tel. Norr 82 11.

Tel.-adr.: *Sköterskebyrån.*

Byrån mottager sjukbud hela dagen; pr telefon även nattetid.

Föreståndarinnan träffas säkrast $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 4.

i **Göteborg:** Vasa Kyrkogata 5. Rikstel. 61 87.

Ledig annonsplats!

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG XI

MAJ 1924

HÄFTE 5

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte den 23—24 april i Stockholm.

Efter två års mellanrum, då förbundets ordinarie möten hållits i Hälsingborg och Göteborg, var det nu åter Stockholm som blev platsen för F.-B.-F:s årsmöte.

Hôtel Anglais' festvåning, som utsetts till lokal för årsmötetsförhandlingarna, visade en livlig anblick onsdagen den 23 på morgonen när mötesdeltagarna samlades där från när och fjärran. Ett större antal av förbundskretsarna voro representerade: Båstad, Falköping, Gävle, Göteborg, Halmstad, Hälsingborg, Jönköping, Karlskrona, Kristianstad, Linköping, Lund, Malmö, Mariestad, Mjölby, Norrköping, Nyköping, Skellefteå, Stockholm, Strängnäs, Ystad och Örebro, och landsortens representanter inom förbundsstyrelsen hade i den mån det var dem möjligt infunnit sig.

Ordinarie förhandlingar.

Med ett hjärtligt välkommen till de närvarande öppnades årsmötet av fru Lizinka Dyrssen, som också valdes till mötets ordförande. Vice ordförande blev fru Gerda Hellberg, Karlstad, (vilken emellertid ej kom att närvara vid mötet), fröken Ada Arvedson, Örebro,

och fröken Kerstin Fjetterström, Stockholm; till mötessekreterare utsågos frökarna Ida von Plomgren och Ellen Kleman.

I sitt hälsningsanförande erinrade fru Dyrssen om att året vore ett märkesår, 40-årsdagen av förbundets tillvaro kan firas denna höst, den 3 december, och hon pekade på att med minnesfirandet borde förbindas en kraftig insats till stödjande och vidare utveckling av F.-B.-Fs arbete.

Förbundets sekreterare, fröken von Plomgren, redogjorde därpå för verksamheten under det gångna året. Den högaktuella frågan om kvinnornas tillträde till statens ämbeten och de därmed förbundna löneförhållandena hade i första hand påkallat förbundets åtgörande. Den hade gjorts till föremål för ingående uppmärksamhet och lämpliga åtgärder till sakens lyckliga befrämjande vidtagits. Vidare hade förarbeten för utgivandet av en ny vägledande broschyr om kvinnliga yrken undangjorts, broschyren komme att inom kort föreligga färdig. Propagandaarbetet för utvidgandet av förbundets verksamhetsfär hade fortgått, och fyra nya kretsar kommit till stånd. Förbundets insats i

förmedling av sjukvårdsarbete hade under året ytterligare vidgats genom tillkomsten av de två nya sjukvårdsbyråerna i Umeå och Linköping. F.-B.-F:s sjukkassa hade utdelat 16,875 kronor i sjukhjälp. Stipendiefonderna uppgingo vid årets slut till 744,377 kronor, och stipendier till ett belopp av 18,224 kronor hade utdelats. Återstöden av stipendiefondernas avkastning hade utgått i livräntor.

Lanthushållningsseminariet vid Rimforsa och sömnadsyrkesskolan i Stockholm hade arbetat efter samma linjer som föregående år. Apelryds trädgårdsskola åter hade genomgått en betydande omorganisation i och med att den första fullständiga för kvinnor särskilt avsedda trädgårdskursen i vårt land där tagit sin början. Kursen, som är tvåårig, utbildar trädgårdslärarinnor och kvinnliga trädgårdsmästare.

Kretsarnas respektive rapporter, framförda av kretsrepresentanterna i den mån sådana närvaro vid årsmötet, utgjorde som vanligt en intressant del av förhandlingarna, då man därmed på det mest omedelbara sätt ställdes inför det glädjande faktum som den initiativrika och livliga kretsverksamheten i sig är.

Sedan revisionsberättelsen föredragits och decharge beviljats styrelsen för årets förvaltning, diskuterades ordnandet av ekonomin. Med största eftertryck framhölls det önskvärda i att varje förbundets medlem kände sig förpliktad att värva nya medlemmar åt förbundet. Detta emellertid icke endast ur synpunk-

ten av att ett fördubblat medlemsantal skulle betyda fördubblat antal medlemsavgifter till förbundet och kretsarna själva, utan också på grund av att förbundets intressesfär därmed vidgas och effektiviteten av dess arbete växer. Som ren ekonomisk nödvändig åtgärd framhölls uppgiften att var och en i sin stad arbetade på att förvärva stödjande medlemmar. Det i utveckling stadda förbundet vore under övergångsåren, innan medlemsantalet hunnit i större mått uppbringas, i verkligt behov av att något hundratal av dess medlemmar inträda såsom ekonomiskt stödjande. Det gällde att få den vid årsmötet i Göteborg antagna stadgeparagrafen om en gång för alla med 500 kronor eller under fem års tid med 100 kronor kontribuerande medlemmar till verklig, existerande faktor att kunna räkna med för finansieringen av förbundets verksamhet.

Vid förrättandet av ordinarie val, som gällde den enligt stadgarna vid årsmötet avgående halva styrelsen, omvaldes samtliga dessa styrelseledamöter: för Stockholm dr Karolina Widerström, fru Lilly Hellström och fröken Sigrid Ulrich, för landsorten fru Marianne Ekman, Mariestad, dr Martha Henning, Uppsala, och grevinnan Louise Stenbock, Linköping. I samma förhållande omvaldes suppleanterna i styrelsen fröken Gertrud af Klintberg och rektor Anna Sörensen, Stockholm, fröken Hanna Andersson, Karlskrona, fru Märta Fant, Nyköping, fru Stina Rodenstam, Hudiksvall, samt nyvaldes dr Hanna Rydh, Stockholm, efter fru Gerda Lindblom, som undanbett sig återval.

Föredrag, diskussioner och resolutioner.

Främst på årsmötesprogrammets lista över föredrag och diskussioner stod *Årsta*. Det var fru Gertrud Törnell som åtagit sig att redogöra för hur detta vårt planerade stora företag utvecklat sig och för de åtgärder som nu företagits för att realisera planen inom en närmare framtid. Livfullt, övertygande, med sin skrattlockande humor, tog hon alla med i entusiasm för företaget och skämtade bort invändningar och svårigheter. Man såg detta enastående, fullkomliga hus, som skall rymma allt vad vi som förenings-, klubbmänniskor och enskilda kunna önska oss, bygga upp sig för våra blickar och stad och land vara lika lyckliga över att det fanns till. En syn och en föreställning som måste bli verklighet!

Förbättrad vård åt barnaföderskor var programmets första stora diskussionsämne med den ena huvudmotionären i frågan vid årets riksdag, fru Agda Östlund, som inledare. Efter en exposé av frågans förhistoria, den vid 1914 års riksdag beslutade och därefter under en tid pågående utredningen, och av motionärernas — hennes egen med fleras i andra kammaren och fröken Hesselgrens i första — motivering av förslaget att riksdagen måtte besluta återupptagandet av denna viktiga sak, ingick fru Ö. på motionens öde nu i utskott och riksdag. Som bekant hade den avstyrkts i utskottet och andra kammaren följde utskottets förslag, första kammaren åter biföll motionen.

Diskussionen, som följde på fru Östlunds av stark ansvarskänsla gent emot de många obemedlade mödrarna burna föredrag, blev i särdeles grad livlig genom andrakammarledamoten fröken Bertha Wellins temperamentsfulla försvar av utskottets ståndpunktstagande samt å andra sidan genom dr G. Stéenhoffs understrykande av att utredningens resultat, i den mån detta förelåg innan den genom kristidsförhållandena avbröts — dr Stéenhoff var själv den person som medicinalstyrelsen utsåg att företaga utredningen — otvetydigt pekade på att här måste kraftiga hjälpande åtgärder vidtagas. Dr Ada Nilssons sakkunniga utlåtande gick i samma riktning, och fru Anna Bugge-Wicksell framlade till lösning av frågan om finansieringen av statens ekonomiska förpliktelser med avseende på de obemedlade mödrarnas och deras nyfödda barns vård sin åsikt om att av staten upptagna arvskattemedel skulle fonderas bl. a. för sådant ändamål. Dessa medel borde över huvud taget gå till åtgärder befordrande barnens — därmed folkets — fysiska och andliga hygien. Det hela utmynnade i att årsmötet antog en resolution av följande lydelse:

Den vård, som i vårt land kommer barnaföderskor till del, är i många fall synnerligen bristfällig, vilket för vår folkhälsa medför skadliga verkningar och även ur andra synpunkter är att beklaga. På grund härav och med anledning av frågans behandling vid årets riksdag vill Fredrika-Bremer-Förbundet, samlat till årsmöte, uttala att det är statens ofrånkomliga plikt att i samverkan med landsting och kommuner sna-

rast möjligt sörja för förbättrad vård åt barnaföderskor och nyfödda barn.

Riktlinjer till ett F.-B.-F:s uttalande angående förslaget till lösdri-varlag lydde den andra stora frågan på mötesprogrammet. Det var advokat Mathilda Staël von Holstein vilken som föredrags-hållare framlade sin syn på det föreliggande förslaget till lösdri-varlag i den mån detta berör de prostituerade kvinnorna och dessas införande under lösdri-varlagens bestämmelser. Trots de mera humana tendenser förslaget företer ansåg advokat Staël att det ej med avseende på de prostituerade kvinnornas behandling medförde några avsevärda förbättringar. Lagen skulle komma att verka godtyckligt, och framför allt skulle genom densamma kvarstå ett särin-skridande mot kvinnorna som ej kunde anses rättfärdigt eller ur juridisk synpunkt riktigt. Anstaltsvård, ej bortdömande till tvångsarbete, vore det önskvärda, och denna borde åligga de kommunala myndigheterna, men sortera under en stor gemensam administration.

Något uttalande i frågan gjordes ej av årsmötet. Ett sådant kommer att prepareras av F.-B.-F:s lagkommitté och remitteras till respektive kretsar i och för dessas övervägande och kommande ståndpunktstagande i saken.

Diskussionen om *Samarbete mellan stipendieinstitutionen och kretsarna* inleddes av fröken Signe Laurell, som påpekade frågans aktualitet på grund av det växande antalet kretsar. Tidigare hade problemet löst sig av sig självt, de äldre och till antalet färre kretsar-

na hade alldeles självfallet samarbetat med stipendieinstitutionen. För att nu få med de nya kretsarna kunde man tänka sig att respektive kretsstyrelser, i de län där det finnes en eller två kretsar, finge rätt att insätta var sin representant i stipendienämnden. Denna skulle ha att påminna sin krets om närtidea — på hösten — vore inne att lämna förslag på ändamål till stipendier och vidare meddela utgången av stipendieutdelningen på våren. Svårare ställde sig saken inom de län där ett flertal kretsar finnes. Tänkas kunde att kretsarna där gemensamt enade sig om ett par personer som företrädare inom stipendienämnden.

Under den pågående diskussionen föreslog fröken Eva Fröberg ett samarbete mellan stipendieinstitutionen och Sverige-Amerikastiftelsen i fråga om stipendier för studieresor, och fru Carola Eklundh, Lund, erinrade om ett tidigare förslag att kretsarna skulle avsätta tio öre per medlem och vart femte eller sjunde år överlämnar den samlade summan till stipendieinstitutionen. Mötet uttalande till sist som sin uppfattning önskvärdheten av att dels varje krets, då ej ett flertal finnes inom samma län, insatte en representant i förtroeadenämnden, dels att där flere kretsar finnas inom länet, dessa ena sig om en gemensam representant.

Med föredraget *Upplysningsbyråer för yrkesrådgivning inom F.-B.-F.-kretsar* framlade fru Carola Eklundh ett förslag som i den mån det omfattas av ett större antal kretsar torde bli utgångspunkten för ett särdeles viktigt arbete.

Lundkretsen, vars representant fru Ek-lundh ju var vid årsmötet, hade för sin del känt betydelsen av att kayta vid någon praktisk arbetsgren som förbundet tagit upp, detta icke minst i syfte att genom intresseförbindelse neutralisera det avstånd som rent geografiskt — och även i annat hänseende, men väl med roten i det förra förhållandet — faktiskt förefinns mellan de skånska landsdelarna och huvudstaden. Man hade då stannat inför tanken att upptaga en upplysningsverksamhet med avseende på yrken och utkomstmöjligheter för de unga flickorna i någon överensstämmelse med vad förbundet i denna väg under så lång tid utfört. Hälsingborgskretsens redan tagna initiativ i denna riktning hade man studerat, för sin del önskade Lundkretsen helst stanna vid en upplysande verksamhet och om möjligt ej gå in på en alltid vansklig rådgivning. Som central för eget och eventuellt andra kretsars arbete hade man tänkt sig förbundet, som satt inne med samlat material och dit man av denna grund lämpligen borde kunna få vända sig för att erhålla erforderliga upplysningar och råd. Någon sorts avgift till förbundet borde för detta utgå från kretsarna.

I den på föredraget följande diskussionen framhölls, särskilt av fru Karin Holmgren med utgångspunkt av de erfarenheter hon äger från sin verksamhet inom Centralförbundet för socialt arbete, att den här berörda frågan vore en av de mest aktualiserade och från skilda håll hade försök gjorts att på ett tillfredsställande sätt upplysa och vägleda ungdomen vid yrkesval. Centralförbun-

det hade gått i författning om en utredning av yrken och utkomstmöjligheter, vilken så småningom bleve tillgänglig. Folkskoledirektionen i Stockholm hade genom anordnandet av en serie föreläsningar i saken för de utgående lärjungarna — och även för dessas föräldrar — sökt vara till hjälp och gagn. Men kvar stode som den brännande frågan: vad skall göras med de många för vilka arbetstillfällena ej räcka? En verklig uppgift skulle dock fyllas genom F.-B.-F. om upplysningsbyråer upprättades litet varstädes inom kretsarna.

Fröken Thorstenson tänkte sig som en möjlighet till hjälp för kretsarna att från förbundets sida skulle tillhandahållas en sorts portföljer, olika kollektioner av prospekt och upplysande tryck. Byråerna borde dock i möjligaste mån bli självverksamma, ehuru söka anknytning till de kommunala platsförmedlingsbyråerna.

I ett utredande och särdeles intressant föredrag gav barnavårdskonsulenten L. Barkman en exposé av de viktigaste delarna i *Förslaget till lag om samhällets barnavård*. Huvudprincipen i detsamma vore att ett ordnat uppfostringsförfarande mot barnen hade mera av framgång i sig än strafförfarande mot den vuxne samt införandet av centralisering av barnavårdsarbetet, vilket hittills hos oss ej varit planmässigt eller verkligen sammanhållet. Det föreliggande förslaget lämnade faktiskt samhället möjlighet att skydda alla barn, "må nu också bestämmelserna ombringas i levande handling", slutade föredragshållaren.

Programmets sista diskussionsämne var *Pensioneringsmöjligheter för kvinnliga affärsanställda* med fröken Edith Lindblom som inledare. I en kort översikt redogjorde fröken L. för den nu på olika håll allt allmännare pensioneringen av privatanställd personal, därefter särskilt ingående på kvinnliga Kontorist- & Expeditionsföreningens i Stockholm pensionskassa, vilken även är tillgänglig för kvinnliga kontorister och affärsanställda i landsorten och vilken ger bättre villkor än någon annan privat kassa. Som ledande tanke i den därpå följande diskussionen framkom meningen att förbundet borde i sin mån verka vad som möjligt vore till ordnandet av kvinnornas pensionsfråga i landsorten, där den syntes ligga sämre till än i Stockholm. Fröken Thorstenson påpekade att kretsarna däri- genom endast komme att fullfölja förbundets gamla traditioner. Organiserandet av kvinnliga kårer på olika arbetsområden till förbättrande av dessas arbetsvillkor hade av gammalt varit en förbundets uppgift, nästan samtliga statliga och kommunala kvinnliga kårorganisationer i Stockholm hade kommit till stånd genom F.-B.-F:s initiativ.

Fröken Thyra Kullgren lämnade några uppgifter om pensioneringsfrågan i Göteborg för den kategori av arbetande kvinnor, som det nu varit tal om, påpekan- de att den där tycktes vara jämförelsevis väl ordnad.

Årsmötets enda större offentliga möte var det på första samlingsdagens afton anordnade, i Läkaresällskapets stora sal, då dr Lydia Wahlström talade över ämnet *Domkapitlen och de kvinnliga prä-*

terna. Rekapitulationen av domkapitlens respektive utlåtanden angående kvinnor såsom präster utgjorde i sig självt en obetalbar kommentar till den mentalitet, som även inom det religiösa livet — eller kanske korrektare uttryckt, såsom förhållandena utvecklats sig, det kyrkliga — särskiljer kvinnor och män och som sätter institutionens bevarande i oförändrat skick framför utvecklingens egna konsekvenser. Men denna kommentars egendomligheter, för att använda ett hovsamt uttryck, poängterades ytterligare med finess och skicklighet av föredragshållaren som inte försummade att noga nagelfara både vare sig föräldrade ståndpunkter och spetsfundiga eller prelatensiskt höga resonemanger.

*

Ett uttalande helt utanför programmet, men betingat av frågans aktualisering just i dagarna för årsmötet, gjordes under mötets andra dag då följande resolution antogs:

Fredrika-Bremer-Förbundet, samlat till årsmöte, uttalar en bestämd gensaga mot statsutskottets behandling av privatläroverkens anslagsfråga. Ett antagande av utskottets förslag skulle medföra vittgående konsekvenser i pedagogiskt hänseende till men för den kvinnliga ungdomens uppfostran och utbildning samt beröva ett stort antal lärarinnor deras anställning.

Under många år ha privatläroverken genom att på ett förtjänstfullt sätt sörja för den kvinnliga ungdomens högre utbildning tillgodosett ett viktigt statsintresse. Hänsyn till den betydelsefulla arbetsuppgiften kräver att genomgripande

förändringar i villkoren för statsunderstöd åt dessa läroanstalter föreslås först efter grundlig utredning och att brådstörtrade åtgärder undvikas.

*

Fru Marianne Ekmans inbjudan att förlägga årsmötet 1925 till Mariestad antogs med livligaste bifall av de närvarande.

Till sällskaplig samvaro var genom de av förhandlingar väl fyllda mötesdagarna föga tid, lunchtimmarna, också de förlagda till Hôtel Anglais, lämnade inte just rum för mycket annat än tillfredsställandet av hungerns krav. Sista dagens afton var dock reserverad för samkväm. Det var Stockholmskretsen, som fått den angenäma uppgiften att denna gång vara värd för de mer och mindre långväga gästerna. Efter moget övervägande hade man beslutit sig att locka dessa upp till Kungstornets fjortonde — och översta — våning, där Stockholms första skyskraperrestaurang, Babel, dominerar höjden. Den upphöjda situationen tycktes, som också beräknat var, i viss mån verka höjande på stämningen och den sittande supén avåts under livligt glammande, med tal på prosa och tal på vers, av förbundets ordförande, Stockholmskretsens ordförande och kretsnamnens ordförande — och ett tack-tal av vice ordföranden fröken Thyra Kullgren. Till sist var det Delsbo-Stintan som med sina evigt roliga landsmålshistorier satte allas skrattmuskler i rörelse.

Anna Fridman.

“Strålände var hennes färd bland oss, strålände av intelligens, av vilja, av mod, av kraft att styra och av kärlek till rätt och sanning . . . Hon uppgav icke någonsin kampen för den sak, hon med övertygelse omfattat. Hon tålte motsägelser och hon gav tillika skäl för sin mening. Hon var med varje fiber av sitt väsen vigd åt sitt arbete och sina ideal. Hon var en värdefull personlighet, fylld av de renaste uppsåt, utrustad som få av sitt kön för banbrytande värv.”

(Ur kyrkoherden, teol. dr Sam. Stadeners griftetal över Anna Fridman.)

Föreståndarinnan vid Ystads Högre läroverk för flickor, fröken Anna Fridman, avled den 21 april efter endast ett par dagars sjukdom. Ystad har hon tillhört endast sedan hösten 1921, och huvudparten av tid och arbete har hon givetvis ägnat åt den skola, för vars utveckling och modernisering hon nitälskat och vars dugliga och högt uppskattade chef hon var. Socialt intresserad har hon deltagit speciellt inom kvinnorörelsen. Hon var en verksam medlem i F. K. P. R., sedermera i Fredrika-Bremer-Förbundet, vars kretsstyrelse härstädes hon tillhörde. I Örebro hade hon varit en högt värderad medlem av stadsfullmäktigekåren. Ystads samhälle och skolor ha lidit en svår förlust, och kvinnorörelsen i vårt land har förlorat en av sina hängivna kämpar.

OLGA JOHNSON.

Aktionen mot de statsunderstödda privatläroverken.

Statsutskottets hastiga o. bryska åtgärd att i förening med en skarp kritik av de enskilda läroverken förelägga riksdagen beslut om omedelbart ikraftträdande starkt beskärande restriktioner vid dessa läroverk såsom villkor för statsanslagens beviljande samt andra kammarens biträdande av förslaget har i vida kretsar, inom och utom flickskolevärlden, väckt största uppmärksamhet, oro och protester. Genast som utskottets utlåtande blev bekant i början av april månad uttalade lärarinnor vid Stockholms privata flickskolor på ett sammankallat möte sin protest mot utskottsförslaget, framför allt pekande på det brådstörtade genomförandet av förändringar, som så väsentligt försämra lärarinnornas ställning, samt på de avskedanden efter ingånget avtal som förslaget synbarligen kom att medföra.

I denna resolution instämde Sveriges flick- och samskolors lärarinneförbund genom sitt arbetsutskott.

Vid ett något senare sammanträde av Centralstyrelsen för Flick- och samskoleföreningen gjordes inom denna likaledes ett uttalande. Centralstyrelsen fann att vad statsutskottet kallar "betänkliga missförhållanden" i själva verket står i överensstämmelse med erkända pedagogiska grundsatser, ävensom med de för privatläroverken gällande förordningarna. De till utskottets utlåtande fogade tabellerna, vilka skulle styrka påståendet om förefintliga missförhållanden, äro på

väsentliga punkter missvisande eller rent av felaktiga. Det synes dessutom Centralstyrelsen ofrånkomligt, att en utredning av privatläroverkens ekonomiska ställning måste baseras icke såsom här skett på ett enda år utan på en följd av år, om densamma skall kunna ge en tillförlitlig bild av vederbörande skolors ekonomiska förhållanden. Centralstyrelsen anser därför att innan ändringar i ifrågavarande avseenden av riksdagen beslutas en allsidig utredning av hithörande frågor bör företagas. Centralstyrelsen försäkrar dessutom, att de enskilda läroverken ingalunda ha något att invända mot en utsträckt kontroll från det allmännas sida. Det är endast mot brådstörtade och på otillräcklig utredning vilande åtgärder, som privatläroverken inlägga en bestämd gensaga.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte uttalade ävenledes sin protest i saken, som i annat sammanhang meddelas.

Huru frågan kommer att slutligt avgöras inom riksdagen är när detta skrivs ännu icke bekant. Första kammaren biträdde som bekant ingalunda utskottets och andra kammarens mening utan avlog för sin del det brådstörtade förslaget. Statsutskottet har nu framlagt ett förslag till sammanjämkning av kamrarnas skilda beslut.

De många reservanterna visa dock att inte utskottet i sin helhet självt är med på detta förslag om vilket åtskilligt också torde vara att säga.

Nordens första kvinnliga minister.

Det blev Danmark som kom först med detta. I den nybildade Stauning-ska ministären sitter nu som undervisningsminister fru Nina Bang.

Hennes namn är föga känt i samband med kvinnorörelsen, själv har hon i en av den danska Politiken anställd intervju tagit direkt avstånd från "kvinnosaken", Hon säger sig ha varit allt för "lycklig" för att ha blivit gripen av kvinnorörelsens idéer! En annan sak hade det varit med socialismen, den hade hon såsom "lycklig" varit oförhindrad att helt och inärligt omfatta. — Antagligen är det också den senare som fru Bang från sin ståndpunkt anser sig ha att tacka för lyckan, sådan den nu kan vara, att sitta i en ministär!

Man kan för övrigt gott lämna minister Nina Bang i fred med sina åsikter i denna sak, de behöva ej här kommenteras.

Det vi önska henne är ett ansvars-känt framgångsrikt arbete på den krävande posten.

Årstaföreningen.

Den 14 april var dagen då Föreningen Årsta u. p. a. bildades och därmed det avgörande steget taget att bringa till verklighet planen på ett vårt eget förenings- och klubbhus i Stockholm med

allt vad detta skall innehålla oss alla till nytta och nöje. Vapensalen i Grand Hôtel, som valts för sammankomsten av intresserade, var fylld till sista plats. Som ordförande för kvällen fungerade advokat Math. Staël von Holstein.

Sedan fröken Signe Laurell framlagt en resumé av företagets historia och åtgärderna för att nu skaffa pengar till detta — vilket senare dittills hade resulterat i tecknandet av omkring 40,000 kronor, förutom att en donation i värde av 25,000 kronor ställts i utsikt och man hade förhoppningar på samarbete med den Elvingska fonden, som har till syfte att bereda billiga bostäder åt åldrande ensamstående kvinnor — beslöts föreningens konstituerande och man övergick till diskussion av stadgar samt förrättande av styrelseval. Styrelsen bestämdes att bestå av sju medlemmar, och invaldes fröknarna Signe Laurell, Louise Palander, Hélène Danielsen och Alida Jakobsson, fruarna Agnes Hellner, Lilly Hellström och Ellen Hagen. Suppleanter blevo advokaten Mathilda Staël von Holstein, fröken Ida Thoresen, fru Nath. Frölander och fru Greta Gullström.

Till revisorer valdes fröknarna Anna Åbergsson och Augusta Palmquist.

Fredagen den 2 maj hade den nyvalda styrelsen konstituerande sammanträde varvid till ordförande valdes fröken Signe Laurell, till v. ordf. fru Agnes Hellner, till kassaförvaltare fröken Louise Palander och till sekreterare fröken Alida Jakobson och fru Greta Gullström.

Kommunikationsverkens lönenämnd och 1921 års lönekommittés betänkande.

I.

I sitt över kommittébetänkandet av-
givna utlåtande erinrar lönenämnden
 därom, att inom den medborgargrupp,
 som utgöres av statstjänstemän, famil-
 jebildandet f. n. torde äga rum i en
 omfattning, som måste anses fullt nor-
 mal i förhållande till landets övriga in-
 vånare. Beträffande kommunikations-
 verken är procenten av gifta manliga
 befattningshavare avsevärt högre än
 motsvarande procenttal för den manliga
 befolkningen i dess helhet, varjämte ge-
 nomsnittsåldern för äktenskaps ingåen-
 de — synnerligast inom de lägre avlö-
 nade tjänstegraderna — ingalunda är
 avsevärt hög. Det nuvarande lönesyste-
 met synes sålunda icke lägga hinder i
 vägen för tillgodoseende av det statsin-
 tresse, som består i att främja familje-
 bildandet.

Det av lönekommittén utformade sy-
 stemet med familjetillägg synes å an-
 dra sidan icke erbjuda några särskilda
 fördelar ur nu omhandlade synpunkt.
 Familjebildandet medför, enligt försla-
 get, i och för sig icke någon som helst
 ändring i lönehänseende. Först vid
 uppkomsten av försörjningsplikt mot
 barn av äktenskaplig börd skulle en
 differentiering mellan löneförmånerna
 för familjeförsörjande och icke-familje-
 försörjande befattningshavare inträda.
 Familjetilläggen — eller rättare barn-
 tilläggen — skulle emellertid endast i

vissa lönelägen eller under förutsätt-
 ning att tilläggen utginge för ett rela-
 tivt stort barnantal komma att uppväga
 den av kommittén föreslagna indragning-
 en av den eller de högsta löneklas-
 serna inom varje lönegrad.

Inom lönenämnden har verkställt en
 detaljerad undersökning rörande den
 ekonomiska innebörden av kommittéför-
 slaget för viss personal vid statens järn-
 vägar under antagande att förslaget i
 hela dess utsträckning tillämpats vid
 ingången av år 1924. Av denna utred-
 ning, som omfattat 6,364 manliga tjän-
 stemän inom lönegraderna 1—20, fram-
 går, bl. a., att kommittéförslaget endast
 för den grupp av nämnda befattnings-
 havare, vilken består av tjänstemän in-
 om lönegraderna 1—3, skulle innebära
 någon, om än ringa, ökning av de nu
 utgående sammanlagda löneförmånerna,
 under det att i fråga om de till lönegra-
 derna 4—20 hörande tjänstemannagrup-
 perna systemet med barn tillägg icke
 skulle komma att uppväga den tilltänk-
 ta indragningen av vissa löneklasser.

Lönenämnden vill för sin del icke
 bestrida, att det av kommittén anlagda
 statsfinansiella betraktelsesättet ur rent
 teoretisk synpunkt kan hava ett visst
 berättigande och att det under excep-
 tionella statsekonomiska förhållanden
 kan tänkas bliva nödvändigt att tilläm-
 pa detsamma vid en av dylika förhål-

landen påkallad nödfallsransonering av statstjänstemännens löneinkomster. Nämnden måste emellertid bestämt hävda den uppfattningen, att varken kommitténs egna utredningar och kostnadsberäkningar eller de från Kungl. Maj:ts sida senast ifrågasatta grunderna för tillgodoseende av såväl de gifta som de ogifta statstjänstemännens anspråk på skälig kompensation för de alltjämt rådande höga levnadskostnaderna kunna anses ådagalägga nödvändigheten av att nu företaga de ingripande beskrningar av det nyligen för stora områden av statsförvaltningen antagna, fasta och likformiga lönesystemet, vilka äro innebörden i kommitténs förslag till familjetilläggsprincipens genomförande. Nämnden vill i sådant hänseende erinra därom, att enligt kommitténs kostnadsberäkningar ett omedelbart införande vid samtliga nyreglerade verk av barntillägg skulle i och för sig medföra en årlig utgiftsökning av omkring 750,000 kronor. Visserligen torde, såsom kommittén framhåller, det vara att förvänta, att dyrtidstilläggen komma att, sedan förhållandena efter kristiden stabiliserats, sammanföras med de hittillsvarande fasta lönerna till en gemensam grundlön. Men det synes nämnden obefogat att nu förutsätta, att ett dylikt sammanförande icke skulle kunna ske utan tillgripande av familjetilläggsprincipen vid bestämmandet av de nya fasta lönerna. Och i varje fall anser nämnden den föreliggande frågan om ordnandet av de kvinnliga befattningshavarnas avlöningsförhållanden i samband med den s. k. behörighetslagens ikraftträdande icke för sin lösning kräva en om-

läggning av tjänstemannalönerna — för såväl män som kvinnor — efter den synnerligen omtvistade princip som av lönekommittén framställts.

Lönenämndens majoritet vill för sin del principiellt ansluta sig till den uppfattning, som kommit till uttryck i satsen "lika lön i lika befattning" och som innebär, att staten så vitt möjligt bör avlöna alla sina tjänstemän efter värdet av deras arbete. Denna princip anser nämnden mest stå i överensstämmelse med det åskådningssätt, som sedan gammalt gjort sig gällande i förhållandet mellan den svenska staten såsom arbetsgivare och dennas tjänstemän.

Lönenämnden, som icke anser sig böra ingå på frågan, huruvida det må anses påkallat att staten utom lönesystemets ram, vare sig genom effektiva skatteavdrag eller annorledes, bereder särskilda förmåner åt ekonomiskt mer betungade befattningshavare, förklarar sig icke kunna biträda lönekommitténs förslag i vad den avser införandet av barntillägg och de i samband därmed föreslagna ändringarna i nu gällande löneplan.

Enligt lönenämndens åsikt bör å frågan om de kvinnliga befattningshavarnas löner anläggas enahanda synpunkter som de, från vilka nämnden utgått i kritiken av familjetilläggsystemet. Nämndens principiella ståndpunkt är sålunda, att ett kvalitativt likartat arbete bör värdesättas efter enahanda grunder, vare sig det utföres av män eller kvinnor. Denna princip anser nämnden bäst komma till uttryck genom användande av en för båda könen

gemensam löneplan och en därtill sig anslutande tjänsteförteckning, vari de olika befattningarna inordnats allenast efter en rent kvalitativ uppskattning av arbetets värde inom varje särskild befattning. Och finner nämnden för sin del riktigast, att den nuvarande manliga löneplanen bibehålles oförändrad och, med vissa modifikationer, tillämpas för såväl manliga, som kvinnliga befattningshavare, varjämte förordas införandet av en gemensam tjänsteförteckning, upprättad uteslutande med hänsyn till det med varje särskild befattning förbundna arbetet. Tjänsternas kvalitativa jämförlighet har sålunda för nämnden varit det primära, under det att frågan huruvida och i vilken omfattning kvinnliga innehavare av statstjänster av vissa anledningar böra vidkännas särskilda löneavdrag inom de lönegrader, till vilka repektive tjänster blivit hänfödda, trätt i andra rummet.

Då lönenämnden, i likhet med kommittén, under nuvarande förhållanden måste tillmäta de statsfinansiella hänsynen en avgörande betydelse i fråga om reglerandet av de kvinnliga befattningshavarnas löner, anser sig nämnden böra ifrågasätta, att nämnda befattningshavare, efter inordnandet i den hittillsvarande manliga löneplanen, må vidkännas ett visst procentuellt avdrag å lönen, motsvarande dels de manliga tjänstemännens avgifter för änke- och pupillpensionering och dels vad staten av finansiella skäl tills vidare nödgas inbespara vid ett upphävande av den

genomgående lägre löneskala, som hittills varit gällande för kvinnor i jämförelse med män.

Rörande de av lönekommittén såsom motiv för avdrag å de kvinnliga befattningshavarnas löner anförda faktorerna: kvinnornas såväl kvantitativt, som i viss mån, kvalitativt, lägre prestationsförmåga samt deras påstådda större sjuklighet, anser lönenämnden att skillnad i allmän prestationsförmåga mellan män och kvinnor näppeligen torde med praktiskt användbart statistiskt material någonsin kunna påvisas, varemot nämnden finner att sjuklighetsmomentet tills vidare i så måtto torde kunna tillmätas en supplerande betydelse att det vid inträffande gynnsammare ekonomiska konjunkturer bör tagas under övervägande, huruvida erfarenheten då kan anses hava givit vid handen, att ett avdrag fortfarande på grund av detsamma är motiverat, ehuru de statsfinansiella förhållandena skulle kunna medgiva avdragets bortfallande.

Det ifrågasatta avdraget synes lönenämnden böra bestämmas efter ett och samma procenttal inom samtliga de lönegrader, för vilka avdrag anses böra ifrågakomma. Enligt nämndens mening kan avdraget lämpligen fastställas till 8 procent av lönen. Från och med 11:e lönegraden och uppåt bör likalönsprincipen vinna obeskuren tillämpning på sådant sätt, att avdrag göres endast med det belopp som manliga befattningshavare skulle erlægga i änke- och pupillpensionsavgift.

ELIN RHEBORG.

Kringblick.

Likhet inför lagen. En viss Mr Joseph Radice, restaurangägare i Buffalo, dömdes att böta 20 dollars emedan han tillåtit en servitris, Anna Schmidt, att arbeta efter klockan tio på kvällen. När domen föll och Anna Schmidt därmed också blev skild från sitt arbete höll hon på att under sin mans bortovaro i kriget söka skaffa uppehälle åt sig och sina två barn genom att arbeta i Mr. Radices restaurang från klockan 6 på e. m. till midnatt. Hon föredrog kvällsarbetet emedan detta tillät henne att vara tillsammans med sina barn på dagen, då dessa bäst behövde henne, och emedan kvällsarbetet på restaurangerna är lättare än dagsarbetet och inbringar mera drickspengar. I dessa dagar har Högsta domstolen i U. S. A. fastställt uppehållandet av den klausul, som bötfällde Radice och gjorde Anna Schmidt arbetslös.

Klausulen bestämmer att i större städer (av första och andra ordningen) får ingen kvinna över 16 år tillåtas arbeta i restaurang före kl. 6 på morgonen eller efter kl. 10 på kvällen. Denna bestämmelse skall emellertid ej beröra sångerskor eller kvinnliga uppträdande av något slag, icke heller biträden i damernas kapprum eller de kvinnor, som äro anställda i hotellköken.

E q u a l R i g h t s gör den anmärkningen vid relaterandet av fallet Radice-Schmidt att synbarligen är den lagstiftning, som förbjuder kvinnor att utföra betalt nattarbete, skadlig för kvinnorna och borde inte längre tolereras i något land. Högsta domstolens utslag i denna sak väcker upp hela frågan i dess principiella grunder. De logiska konsekvenserna vore ett allmänt förbud för alla vuxna kvinnor att arbeta sedan kvällen ringts in. De kunna få vara köpare och konsumenter natten igenom, men få lämna åt männen profiten av allt arbete efter solnedgången. Kanske få vi t. o. m. återvända till teaterföreställningar med unga män i de kvinnliga rollerna, utropar den amerikanska kvinnotidningen, emedan det är skadligt för kvinnor, som blivande mödrar, att

arbeta annat än när solen skiner. Men kvinnor skola få sitta vid restaurangborden om kvällarna, beställa och äta mat, betala till männen i kassan och ge drickspengar till kyvarna, medan ingen kvinna får såsom uppaserska servera kvinnor och därför uppbära kvällsavlöning och drickspengar.

E q u a l R i g h t s, National Woman's Party's i U. S. A. eget pressorgan, har fått ett nytt och gott argument för Lucretia Mott-amendmentet till konstitutionen: lika rätt för män och kvinnor, inför lagen och i varje ställning och förhållande.

Det evigt gamla. "Harem avfolkade", skriver signaturen M. J. B. i *Le Temps*, "orientens kvinnor klädda som europeiskor... upphörande att vara dessa mytiska varelser, avundsjukt inneslutna i de innersta gemaken med sina slavar, sina rosenessensdoftande konfityrer och sina etiopier... se där den österländska poesiers sista ros som vissnar och faller av."

Den patetiska exklamationen står inte endast för M. J. B:s räkning i sin manligt enkla egoism, den utgör grundtemat av det motstånd, som mött alla länders kvinnor vid varje steg de vågat mot frihet och självständighet. Ehuru, trots all utsagdhet i denna väg, det kanske ej formulerats så naket mänskounderkännande som här i fråga om orientens kvinnor. Inte en tanke på att det är levande, kännande varelser, människor som äro till, men väl de pittoreska föremålen för esteter — och sensualister. Ett liv i och för sig må dessa varelser varken begära eller tillåtas äga.

Orden — och uppfattningen — tillhöra detta nådens år 1924, och den franska kvinnotidningen *La Française* anser sig på allvar behöva ta itu med dem.

Fransyskorna strida också alltjämt för den enkla rättigheten att räknas lika med männen som medborgare i republiken byggd på frihet, jämlikhet och broderskap.

F.-B.-F.-kretsarnas meddelanden måste på grund av bristande utrymme överstå till nästa häfte.

Representationer vid vårens internationella kvinnokongresser och möten.

Fredskongressen i Washington i början av maj och möjligheten av svensk representation där har — i alldeles särskild grad för den svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet — varit vårens stora fråga. Det är inte en så vidare enkel sak att ge sig i väg över Atlanten. Till sist ordnade sig dock det hela så lyckligt att faktiskt fyra svenska delegerade blevo i stånd att resa. Som delegationens ordförande den svenska sektionens ordförande, fröken Mathilda Widergren, vidare dr Naima Sahlbom, fruarna Ester Åkesson-Beskow och Clara Bergkvist-Eriksson.

Vid den av Internationella Kvinnoförbundet anordnade med Washingtonkongressen samtida fredskonferensen i London representerades Svenska Kvinnornas Nationalförbund av grevinnan Fanny von Wilamowitz-Moellendorff, Fredrika-Bremer-Förbundet av fru Lilly Clasen och Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet av fru Anna Lenah Elgström.

Internationella Kvinnoförbundets exekutivmöte i Köpenhamn kommer att från Sverige bevistas av dr Malin Wester-Hallberg, ersättare för Svenska Kvinnornas Nationalförbunds ordförande fru Bertha Nordensson, som är hindrad resa, samt av fröknarna Ellen Kleman, Margit Malmsten, Ingegerd Palme, advokat Mathilda Staël von Holstein och fröken Ellen Terserus såsom dels ordinarie, dels befullmäktigade ombud för de stående internationella kommittéerna.

Till den nordiska kvinnokongressen i Helsingfors i början av juni resa troligen av de från Sverige som hedersgäster inbjudna fru Ann Margret Holmgren och fröken Maria Cederschiöld och som delegerade fruarna Caroline Benedicks-Bruce, Ellen Hagen, Lilly Hellström, fröknarna Signe Jacobsson, Ellen Kleman, fru Gerda Lindblom, advokat Mathilda Staël von Holstein, fröknarna Axianne Thorstenson, Louise Wickström och Hildur Öijer. Dock väntar man eventuellt ännu några anmälningar om delta-

gande, då plats ännu finnes ledig inom delegationen. Anmälningar mottagas av fröken A. Thorstenson, F.-B.-F:s byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.

Avgiften är för delegerad Fm. 75:—, för övriga deltagare Fmk. 150:—. Kongresskortet berättigar till fritt passvisum samt en nedsättning i biljettpriset av 20 proc. på ångbåtarna till Finland och 50 proc. på finländska järnvägen. Deltagare, som önska ombesörjande av logis, böra snarast möjligt insända anmälan till Kongresskansliet i Helsingfors, adr. Vladimirsgatan 12.

Den stora internationella sammanslutningen av akademiskt bildade kvinnor, International Federation of University Women, samlas på inbjudan av de fyra nordiska ländernas föreningar till kongress i Kristiania i sommar. Man väntar att förbundets samtliga aderton nationella föreningen skola låta sig representeras och räknar med ett antal av omkring fyrahundra kongressdeltagare.

Svensk delegerad är dr Alma Sundqvist med fil. mag. Astrid Sturzen-Becker som ersättare. Dr Eva Ramstedt är självskriven deltagare såsom ordförande av den svenska sektionen. Från Danmark komma cand. polyt. Clara Blach och cand. mag. E. Hude-Pallis. De norska arrangörerna äro professor Kristine Bonnevie, dr Ellen Gleditsch och lektor Lilli Skouhoft.

F.-B.-F. om gift kvinnas medborgarskap. I skrivelse till Kungl. Maj:t har Fredrika-Bremer-Förbundet i dagarna gjort underdånig hemställan om att Kungl. Maj:t ville taga initiativ till att genom Nationernas Förbund, eller på annat sätt som må befinnas lämpligt, frågan om gift kvinnas nationalitet upptages till internationell behandling i syfte att giva åt denna fråga en i möjligaste mån enhetlig lösning enligt de principer som i den kungliga propositionen angivas.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier 1924.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefonder ha för år 1924 följande stipendier utdelats:

Fria stipendier: 500 kr. för studier av trädgårdsarkitektur i England till Elsa Dahl; 500 kr. för studier för teol. lic. examen till Anita Nathorst; 500 kr. för studier för fil. magisterexamen till Birgit Holmgren; 500 kr. för studier vid Stockholms högskola till Ebon Andersson; samt två stipendier för fullständig sjukvårdskurs å 500 kr. till Aina Eriksson och Ingeborg Wadman.

Georg Améens fond: 500 kr. för studier av skolväsendet i Österrike till Elsa Ericsson.

Johanna Kempes fond: två stipendier å 500 kr. för medicinska studier till: Asta Lundh och Ester Maria Jansson.

Fröken Hilda Nilssons fond: 1,250 kr. för medicinska studier till Siri Hellberg Cleve.

Fru Sophie Silows fond: 300 kr. och Ellen Fries fond: 300 kr., båda för studier för jur. kand.-examen till Sigrid Karlsson.

Stockholms stads stip.: 475 kr. för kurs vid Anna Sandströms högre lärarinneseminarium till Kerstin Rosenström.

Stockholms läns stipendier: 400 kr. till Svenska Fattigvårdsförbundets utbildningskurs till Ruth Söderberg.

375 kr. för kurs vid Detthowska seminariet till Ebba Dahlgren.

Norrbottnens läns stip.: för kurs för utbildning av föreståndarinna vid arbetsstuga till Alida Antti och 200 kr. för samma ändamål till Lilli Bergman.

Västerbottnens läns stip.: 325 kr. för kurs vid Privata högre lärarinneseminarium till Brita Westman.

Västernorrlands läns stip.: 200 kr. för kurs vid Falu folkskoleseminarium till Lisa Jansson.

Jämtlands läns stip.: 225 kr. för kurs vid högre lärarinneseminarium till Elsa Gislén.

Uppsala läns stip.: 225 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Eva Allinger; 225 kr. för kurs vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala till Gunhild Jansson.

Södermanlands läns stip.: 300 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Sonja Åberg; 300 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Gerda Söderberg.

Örebro läns stip.: 450 kr. för kurs vid Falu folkskoleseminarium till Carin Lagerberg.

Östergötlands läns stip.: 625 kr. för kurs vid Kungl. högre lärarinneseminarium till Dagny Johansson.

Skaraborgs läns stip.: 600 kr. för akademiska studier till Märta Nordin; 500 kr. för kurs vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala till Ragnhild Vallquist.

Älvsborgs läns stip.: 320 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Ebba Ljung.

Göteborgs- och Bohus läns stip.: 550 kr. för högre textil yrkesutbildning till Ingegerd Wedel.

Gotlands läns stip.: 275 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Dagny Palmberg.

Kalmar läns stip.: 290 kr. för kurs vid folkskoleseminarium till Vera Sterner.

Kronobergs läns stip.: 300 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Siri Salomonsson; 250 kr. från Elfvingiska fonden för Kronobergs län för kurs vid Fredrika-Bremer-Förbundets lanthushållningsseminarium vid Rimforsa till Greta Emanuelson.

Jönköpings läns stip.: 225 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Ruta Karlsson.

Kristianstads läns stip.: 430 kr. för kurs vid Tandläkareinstitutet till Thora Burén.

Blekinge läns stip.: 260 kr. för studier vid universitet eller högskola till Vera Sandberg.

Malmöhus läns stip.: 500 kr. för studier vid Musikkonservatoriet i Stockholm till Maria Håkansson; 450 kr. för kurs vid folkskoleseminariet i Landskrona till Helga Gällström; 450 kr. för fullständig sjukvårdskurs till Gertrud Böös.

Notiser från bokvärlden.

Allvarens folk av Elin Hök. Albert Bonniers förlag.

Den som ofta varit på Öland och trampat Allvarens doftande mark, med himmel och hav som en enda stor blå boll omkring sig, råkar nästan alltid bli lite botanist, bara för dessa vidunderliga markmattornas skull. Men det är inte lika lätt att komma in i människofloran, ty den gömmer sig nästan alltid för turisten. Och därför blir man gärna lite spänd på en Ölandsbok — det finns just inte för många av den sorten.

Med öm omsorg har förf. samlat upp varje spår av skrock och spökerier, men hon har dessutom givit några friska målade skildringar av situationer och typer. Konstnärligt når hon högst i *Mariana*, där särdragen växt samman till en akttningsbjudande helhet. Eljest märker man debutanten särskilt i den lösliga sammanfogningen av episoderna inom en novell. Det finns intressant material i boken, mest av det groteska, intet av det allt för söta. Och man vet — inte bara på grund av titeln — att man verkligen fått se en trovärdig skymt av Ölandsfolket, mindre genom enskilda människoröden än genom hela vävsättet i boken: ett utbrutet stycke jordmatta med timjan, tistel och solvända, som råkat i sällskap under vindarnas lek med fröna.

Emilia Fogelklo.

Några av Marika Stjernstedt. Albert Bonniers förlag.

Under ovanstående knappa titel har Marika Stjernstedt samlat ett litet antal noveller och skisser, skrivna och publi-

cerade på olika håll under tidsperioden 1912—1923. Det är gamla bekanta som man inte har något emot att återigen för en stund sällskapa med. Förf. avrundar skickligt o. underhållande sitt ämne, och personerna teckna sig distinkt och väl profilerade inom den lilla berättelsens sammanslutande ram.

Borgerlig tragedi har förf. kallat en av dessa små berättelser. Titeln kunde gott stå för samtliga. Avsiktligt obetonad, en smula torrt konstaterad, som en vanlig vardagens händelse drar sig ett par mänskors livstragik genom denna helt lätta lilla skiss och så möter man den även i flertalet av de andra. På ett och annat håll starkare intensifierad och därmed djupare gripande.

E. K—n.

Data och fakta rörande fredsrörelsen av Anna T. Nilsson. I distribution A.-B. Cronquists bokhandel, Malmö.

Kunskapen om de faktiska försök och åtgärder som företagits i fredssyften är troligen i gemen tagen ej allt för stor, och man är förf. tacksam att hon sökt sammanföra uppgifter härom i denna lilla broschyr. Sådan den föreligger utgör den en uppslagsbok av nytta för den som vill ha direkta data i fråga om nationella och internationella fredsorganisationers tillkomst och utveckling, fredsidéernas utbredning inom folk, parlament och regeringar m. m. — Därtill utgör den en varmhjärtad plaidoyer från förf. egen sida för verklig och aktiv anslutning till det fredsarbete som — trots allt — bedrivs av ansvarskännande människor i olika delar av världen.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{4}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{3}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1-3. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11-4 varje söckendag. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett nr i veckan.
Redaktris: Anna Hammar dahl. Adress:
Pipersgatan 9, Stockholm. Utgår till skolhusen,
speciellt å landsbygden, över hela Syerige. Kom-
munernas annonsorgan vid ledigförklarande av
skoltjänster.

FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDETS BYRÅ

48 KLARABERGSGATAN 48

UPPLYSNINGSBYRÅN

RIKSTEL. 27 62.

ALLM. TEL. NORR 58 50.

ÖPPET 11-4.

*Uppllysningar lämnas rörande kvinnliga arbetsområden, ut-
bildningskurser, löneförhållanden m. m.*

I N N E H Å L L.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte. *Av Ellen Kleman.*

Anna Fridman. *Av Olga Johnson.*

Aktionen mot de statsunderstödda privatläroverken.

Nordens första kvinnliga minister.

Årstaföreningen.

Kommunikationsverkens lönenämnd och 1921 års lönekommittés betänkande. I. *Av Elin Rheborg.*

Kringblick.

Representationer vid vårens internationella kvinnokongresser och möten.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier 1924.

Notiser från bokvärlden.

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium

Kommendörsgatan 32, 1 tr. **STOCKHOLM** Allm. Tel. Östern. 16 18

Av Kungl. Maj:t godkänd högre lärarinnekurs på 1 eller 2 år.

Ettårig eller tvåårig lärarinneutbildning. Seminariet åtnjuter **statsanslag** och kan därför mottaga några frielever. **Ansökan** göres helst före den 1 juni till nytt arbetsår, som börjar 1 sept. Mottagningstid varje dag 12—1. Fullständigt prospekt sändes på begäran.

Collan-Oljan

Världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut vattentäta och minst dubbelt varaktiga.*

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

Ledig annonsplats!